

Fujimori, contra vent i marea

La dictadura cívico-militar que governa Perú pateix un desgast evident per culpa de la repressió, els índexs econòmics i el retorn a l'activitat de les guerrilles. Fujimori veu com els seus principals col·laboradors se resituen, mentre que l'oposició va reagrupant-se.

La presidència d'Alberto Fujimori està complint els pitjors auguris sis mesos després del cruent alliberament dels ostatges de la residència de l'ambaixador japonès. El Perú pacificat, prou estable per acollir la inversió estrangera, afronta en realitat una greu fractura institucional, producte d'agressives maniobres autoritàries per afermar Fujimori en el poder, i un rebrotament de l'activitat guerrillera de Sendero Luminoso.

Repetits atacs a la constitucionalitat per part del president i del seu entorn han fet possible una

situació que alguns qualifiquen de destrucció de l'estat de dret. A finals de juliol es van succeir manifestacions de rebuig, tant a la capital, Lima, com en altres ciutats, i una investigació periòdica va qüestionar el naixement del president al Perú, un factor que encara li podria costar el càrrec. Però ni l'oposició política va ser capaç de moure aquests elements a favor seu ni es va obrir una crisi de govern. Al contrari, Fujimori ha fet alguna "neteja", ha permès alguns canvis formals i ha continuat fent populisme de baix cost. Ara aca-

ba de posar en marxa un pla, trammat fa temps, per reforçar la presència de la seva coalició de govern, Cambio 90-Nueva Mayoría, en tot el país.

En la VII Cimera Iberoamericana, del 7 al 9 de novembre, dedicada a la governabilitat i els drets humans sota l'epígraf "Valors ètics de la democràcia", el Perú no serà el sac que rebrà tots els cops, i en tot cas recorreirà una altra vegada a l'argument de la presència del terrorisme. Però el règim de Fujimori preocupa ja fins i tot els seus antics incondicionals. El president ha hagut de

reconèixer que “la imatge exterior del Perú està una mica deteriorada”. Ni les xifres macroeconòmiques són tan fiables com haurien de ser ni el país ofereix garanties de seguretat jurídica, com ha arribat a denunciar el mateix president de la patronal, Jorge Picasso. Quant a drets humans, potser l'exemple més notori és la prohibició al Comitè Internacional de la Creu Roja de visitar les presons peruanes des del desenllaç violent de la crisi dels ostatges de l'ambaixada japonesa a mans d'un escamot dels Tupac Amaru.

Més economia, menys llibertat. L'assalt de l'ambaixada va ser seguit per l'expulsió de tres membres del Tribunal Constitucional a causa del seu rebuig de la llei fujimorista que permet al president accedir a un tercer mandat, lleis restrictives de la llibertat d'expressió i, finalment, el desposseïment de la nacionalitat peruana a l'empresari de televisió Baruch Ivcher, israelià convertit en peruà per concessió del president Belaúnde en 1984. Ivcher, a través de Canal 2 Frecuencia Latina, va començar a denunciar casos de corrupció, tortures, escoltes telefòniques, relacions de militars amb el narcotràfic i els ingressos del tenebrós assessor presidencial Vladimiro Montesinos, cap efectiu del Servicio de Inteligencia Nacional (SIN) i possiblement l'home més poderós del Perú. Les denúncies, secundades per l'escassa premsa que escapa a la pressió governamental, es produïen en un moment en què el poder fujimorista creia que s'afermava per abordar en l'any 2000 un tercer mandat.

El procés contra Ivcher, actualment expropiat i exiliat a Miami, va començar com una ordre del Ministeri de l'Interior (regit per un militar) i va acabar en els tribunals envoltat d'esdeveniments fraudulents, però va treure al sol els drapets del fujimorisme: el control gairebé absolut i toscament exercit sobre l'estament judicial i el poder real del Comando Conjunto de las Fuerzas Ar-

madas, amb el general Nicolás de Bari Hermoza Ríos al capdavant. El triumvirat sorgit de l'“autocop” del 5 d'abril de 1992 –Fujimori, Hermoza Ríos i Montesinos– va voler demostrar que és capaç d'alliberar-se dels seus

Un dels instruments que utilitza el triumvirat fujimorista és l'amenaça d'una represa de la guerra amb Equador.

enemics de la manera que sigui. Així, una cinquantena d'alts comandaments va irrompre en el Congrés la nit del 22 de juliol per “denunciar” Ivcher com a espia i traficant d'armes al servei d'Equador.

Les protestes populars van ser apaivagades ràpidament. El 28 de juliol, dia de “Fiestas Patrias”, Fujimori va pronunciar un discurs vacu amb un únic missatge: la promesa d'una assegurança mèdica escolar. Això va ser suficient per fer oblidar la polèmica del naixement japonès del president. Si el govern entén que no

més els problemes econòmics treuen la gent al carrer, aquest fet va constituir en definitiva una prova més de com se sustenta el règim. Mentre la justícia decapitava el “jueu Ivcher”, a Fujimori no li va caldre ni esforçar-se per demostrar que no va néixer al Japó, com conclouia, amb dades abundants, una investigació periòdica que va tenir repercussió mundial. El seu advocat, Sandro Fuentes, i la seva pròpia esposa, Susana Higuchi, van fer públics desmentiments poc convincents. Però l'oposició no ho va aprofitar per assetjar Fujimori; segons l'autora de la investigació –que no s'ha salvat de rebre amenaces–, va ser per pura por, però potser també a falta d'una prova definitiva, que encara no ha aparegut i de la qual podria donar compte l'advocat Fuentes.

Segons la tesi del naixement al Japó de Fujimori, que el deslegitimaria per a ser president de la república, el guardià del secret és l'assessor Montesinos. El cervell de l'“autocop” ha estat reconegut pels militars com l'artífex de l'alliberament de l'ambaixada i els darrers canvis en la cúpula castrense apunten a un reforçament del seu poder personal (al qual contribueix el *chuponeo* –la intervenció– de telèfons), tot i que en pugna amb el general Hermoza, a qui aviat li toca ser rellevat de l'alt comandament.

Un altre dels instruments que

Sendero Luminoso ha reaparegut en diversos departaments peruans, encara que s'ignora de quants efectius disposa. Els grups de camperols armats, els rondros (com els d'Ayacucho de la fotografia), també s'han quedat per fer-los front.

Ostatges alliberats per l'MRTA el 29 de desembre del 1996. D'un any ençà, la repressió s'ha accentuat.

utilitza el triumvirat fujimorista és l'amenaça d'una represa de la guerra amb Equador per l'etern litigi de la frontera amazònica. A finals de novembre torna a reunir-se la comissió internacional

de garants, però mentrestant el règim organitza manifestacions patriòtiques i aireja reiterades provocacions de l'enemic.

L'element més dèbil de la dictadura cívico-militar sembla el ma-

teix Fujimori. La classe política –inclosos “neofujimoristes” i vells membres del gabinet– ha començat a reorganitzar-se de cara a les pròximes eleccions municipals, però amb la mirada posada en l'any 2000.

En aquests sis mesos el prestigi de l'alcalde del centre de Lima, Alberto Andrade, ha pujat tant com per fer que el seu partit, Somos Lima, tingui ara abast nacional: Somos Perú. Andrade és, avui per avui, una opció a la presidència. L'alcalde és un democristià molt caut i pràctic que no avança una sola paraula dels seus projectes, però tothom creu saber cap on es dirigeix. A més, porta camí d'aglutinar l'oposició als municipis, en un moment en què torna a fer-se notar la bretxa entre Lima i la resta del país.

La marginació de les regions, el poder fàctic que exerceixen els militars sobre les autoritats civils i les campanyes del govern contra el poder municipal –al qual només se li concedeix el 4% dels pressupostos generals– s'estan tornant contra Fujimori, que va ser rebut recentment amb una sonora xiulada de 50.000 persones a la ciutat d'Arequipa. Per evitar la pèrdua d'ajuntaments, Cambio 90-Nueva Mayoría no es presentarà a les eleccions i ho farà en el seu lloc Vamos, Vecinos, un moviment d'alcaldes gestat en realitat en cercles presidencials.

Només faltava Sendero Luminoso. La guerrilla va tornar a fer-se notar al setembre i la seva activitat ha anat augmentant en diversos departaments, entre els quals el que li és emblemàtic, Ayacucho. S'ignora de quants efectius disposa el nou líder senderista, Oscar Ramírez “Feliciano” (es parla de 250 o de 450), però per fer-los front s'han quedat els camperols armats, els *ronderos*. Des que, el 1995, any de la “pacificació”, es van desmantellar les bases militars, la lluita contra la guerrilla es basa en operatius puntuals. Un altre cop, la població civil pot quedar entre dos focs.

Félix Flores

fundació
BANCAIXA

**Del 3 al 9
de novembre**

AGENDA

3 Dilluns Conferència

Cicle: Economia familiar.

"La gestión de la empresa familiar: estrategias para su continuidad".

Juan José Renau. César Camlsón.

Catedràtics d'Organització d'Empresa.

Sala Sorolla a les 19'30 hores.

5 Dimecres

Cinema

I Mostra de Curt Metratges de la Comunitat Valenciana.

Organitza: revista Clnemania.

Projecció de curt metratges: a les 19 hores.

Taula redona: a les 20'30 hores.

Del 5 al 7 de novembre.

Conferència

"Jullus Bissler, entre la pintura y la escultura".

Tomàs Llorens. Conservador Cap del Museo Thyssen-Bornemisza.

Sala Sorolla a les 19'30 hores.

Sala d'Exposicions

Jullus Bissler. "Obras 1934-1965".

Fins al 30 de novembre.

 CENTRE CULTURAL
Plaza de Tetuán, 23. Tel. 387 86 64. València